

VALAŠTIANSKY hlasník

ročník XX. ■ číslo 6 ■ december 2022 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Narodený nás mení
- Zo života škôl
- Martinská kvapka krvi

Vážení spoluobčania, milí Valaštania,

dovoľte mi prihovoriť sa vám v čase, keď sviatočná atmosféra prichádzajúcich najkrajších sviatkov roka, Vianoc, pomaličky vchádza do našich domácností. Vianoce - symbol čistoty, lásky a pokoja. Čas, kedy si viac ako inokedy uvedomujeme, čo pre nás znamená úprimné ľudské slovo, úsmev, podanie pomocnej ruky, či poďakovanie za nezištnú pomoc, existenciu priateľov a blízkych. Snáď každý z nás sa teší na príchod najkrajších sviatkov roka. V tom dlhom rade dní celého roka je to čas, kedy na chvíľu prestaneme myslieť na povinnosti a problémy, ktoré nám so sebou prinášajú všedné dni.

V príjemnom teple domova obklopení svojimi najbližšími spievame vianočné koledy, vyslovujeme poďakovania za končiaci sa rok, či prosby za zdravie a spokojnosť do toho nasledujúceho. Mnohí z nás nesú v srdci tichú spomienku na svojich blízkych, ktorí sú ďaleko, ba dokonca už, bohužiaľ, nie sú medzi nami, ale stále žijú v našich srdciach.

Rozsvietením vianočného stromčeka na našom námestí sa aj naša obec naplno ponorila do predvianočnej nálady. A tak, ako si každý pod tým svojím stromčekom bude priať pokoj a hojnosť pre seba a svoju rodinu, ja si dovoľm

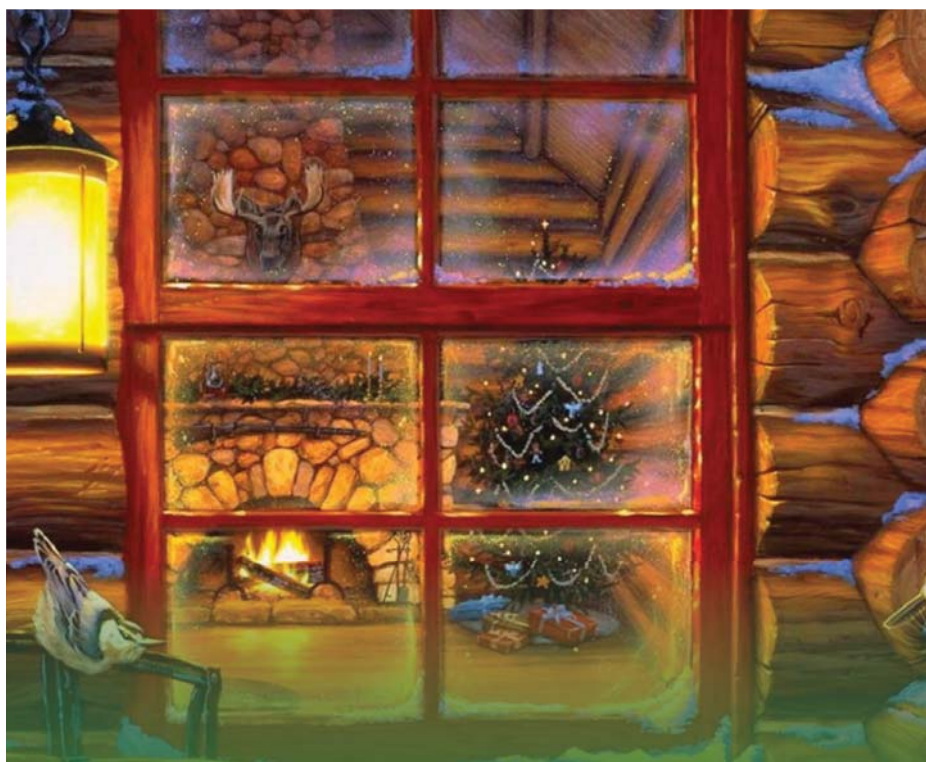

pod tým naším priať pre všetkých obyvateľov našej obce porozumenie, pokoj a úsmev na perách. Nech Štedrý deň je každý deň štedrý počas celého roka. Štedrý na priateľstvá a spoločné stretnutia, na radosť, pokoj a poznanie. Štedrý na dotyk vzájomnosti a spolupatričnosti.

Milí spoluobčania,

želám vám nielen v svojom mene, ale aj v mene zamestnancov obecného úradu a poslancov obecného zastupiteľstva radostné a pokojné prežitie vianočných sviatkov. Hlavne pevné zdravie, veľa ľudského porozumenia, pokoja a svornosti v rodinách. Prežite ich v príjemnej atmosfére v kruhu svojich najbližších. Na prahu nového roka mi dovoľte zaželať vám a vašim rodinám, aby ste v čarovnej atmosfére sviatkov zabudli na starosti všedných dní a nový rok prežili v šťastí a láske. Veľa zdravia, úspešné splnenie všetkých predsavzatí, malých i veľkých osobných cieľov vám zo srdca praje

Mgr. Peter Jenča,
starosta obce

„Vizbičke za oknom niečo sa chystá, stromček už svieti, radosť je istá.

Do tichej noci vtáčiky spievajú, pokojné Vianoce svetú želajú.

Nech čarovná melódia Vianoc ticho znie,

nech rok 2023 vám len to dobré prinesie.”

Ustanovujúce zasadnutie Obecného zastupiteľstva Obce Valaská Výpis z uznesení z ustanovujúceho zasadnutia konaného dňa 23. 11. 2022

Slávnostné ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva sa konalo v obradnej sieni obecného úradu. V jeho úvode zaznela štátna hymna Slovenskej republiky. Mgr. Peter Jenča, starosta obce, v súlade s § 12, ods. 1 zákona číslo 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení otvoril ustanovujúce zasadnutie. Z 11 poslancov obecného zastupiteľstva bolo prítomných 10. Ospravedlnil sa 1 poslanec, Mgr. Róbert Hlaváček.

Predsedačka miestnej volebnej komisie, p. Blažena Pastírová, oboznámila prítomných s výsledkami volieb do orgánov samosprávy obcí konaných dňa 29. októbra 2022. Volby do orgánov samosprávy v obci prebehli v súlade s volebným zákonom. Miestna volebná komisia nezaznamenala žiadne narušenie priebehu volieb a ani nedostala žiadny podnet týkajúci sa porušenia volebného zákona. Účasť voličov bola 43,41%

Obecné zastupiteľstvo obce Valaská:

Zobralo na vedomie návrh na poverenie poslanca obecného zastupiteľstva, ktorý bude oprávnený zvolávať a viesť zasadnutia obecného zastupiteľstva v osobitných prípadoch.

Poverilo poslanca Ing. Jána Dundoviča zvolávaním a vedením zasadnutí obecného zastupiteľstva v prípadoch podľa § 12 ods. 2 prvá veta, ods. 3 tretia veta, ods. 5 tretia veta a ods. 6 tretia veta zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Zobralo na vedomie návrh na vyhlásenie voľby hlavného kon-

trolóra obce na funkčné obdobie 2023 -2029.

Vyhlásilo voľbu hlavného kontrolóra obce Valaská, ktorá sa uskutoční dňa 11. 1. 2023 a určilo spôsob vykonania voľby hlavného kontrolóra v zmysle §18a, ods. 2, zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení tajným hlasovaním poslancov OcZ vo Valaskej.

Určilo termín odovzdania prihlášok do 21. 12. 2022 do 15:00 hod. na Obecný úrad Valaská v zalepenej obálke s označením „Voľba hlavného kontrolóra“.

Schválilo úväzok hlavného kontrolóra v rozsahu 40 % týždenného pracovného úväzku.

Skonštatovalo, že uchádzač musí spĺňať požiadavky podľa §18a ods.1 zákona č. 369/1990 Zb. o. obecnom zriadení podľa § 3 ods. 1 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme.

Zriadilo komisiu v zložení 3 poslancov, a to predseda - Ing. Peter Bánik a členovia - PhDr., Mgr. Zuzana Kúdelková a Ing., MSc. Zuzana Rolincová - na posúdenie zákonných náležitostí podaných prihlášok, ktorá predloží svoje závery obecnému zastupiteľstvu pred konaním voľby hlavného kontrolóra.

Odporučilo starostovi obce zabezpečiť zverejnenie voľby hlavného kontrolóra obce obvyklým

spôsobom (miestny rozhlas, na webovej stránke obce, úradné tabule) najmenej 40 dní pred dňom konania voľby.

Schválilo odmeny poslancov OcZ a odmeny členom komisií pri OcZ Valaská.

Zobralo na vedomie výsledky voľby starostu a volieb poslancov obecného zastupiteľstva a správu mandátovej komisie.

Skonštatovalo, že zvolený starosta obce, Mgr. Peter Jenča, zložil zákonom predpísaný sľub starostu obce a zvolení poslanci obecného zastupiteľstva zložili zákonom predpísaný sľub poslanca obecného zastupiteľstva.

Zatvorenie mosta

V mesiaci november 2022 bol v miestnej časti Piesok, na ulici Strojárska uzatvorený cestný most, z dôvodu jeho nevyhovujúceho technického stavu a závažných statických porúch. Most bol uzatvorený pre motorovú dopravu, pre chodcov je naďalej prechodný. Uzávierka mosta je na dobu neurčitú.

Jaroslav Petko

Nové detské ihrisko na Švermovej ulici

V mesiaci november bolo dokončené nové detské ihrisko v novej časti obce, na ulici Švermova pri bytovom dome TDH 443. Detské ihrisko je menších rozmerov a je vytvorené z agátového dreva. Autorom nového ihriska je podobne ako pri ihrisku pri ZŠ akademický sochár Jozef Kliský, ktorý sa návrhom a výrobe detských ihrísk z agátového dreva venuje už od roku 1992. Toto ihrisko je tvorené jednou lanovou špirálou, jednou prevažovacou hojdačkou a dvoma pružinovými hojdačkami. Je doplnené o lavičku a smetný kôš a z východnej strany je lemované oplotením, ktoré má za úlohu zabrániť vybehnutiu detí na cestu. Detské ihrisko je potrebné ešte doplniť o dopadovú plochu pod lanovú špirálu a je pripravené na užívanie si detských hier.

Ing. Janka Rástočanová

ZMENA V SYSTÉME TRIEDENÉHO ZBERU - VRECOVÝ ZBER TRIEDENÉHO ODPADU Z RODINNÝCH DOMOV

Od nového roka sa na základe novely zákona o odpadoch bude realizovať vrecový zber **papiera a plastu** z rodinných domov. Pre každý rodinný dom obec zabezpečí farebne rozlíšené vrecia. Zberové vozidlo príde v čase vývozu podľa harmonogramu rovno pred rodinný dom, čím nemusíte nikam s plnými taškami a vrecami s vytriedeným odpadom chodiť. V prípade vrecového zberu je tzv. donášková vzdialenosť rovná nule. **O spôsobe distribúcie vriec a o harmonograme zvozu vás budeme informovať.**

Prečo je dôležité triediť odpad

Triedenie odpadu výrazne redukuje množstvo komunálneho odpadu ukladaneho na skládku odpadov, eliminuje riziko tvorby čiernych skládok, znižuje náklady na odvoz a uloženie netriedeného odpadu na skládku. **Z obce Valaská sa každý mesiac odvezie z kontajnerov na triedený odpad viac ako 2 t odpadu na skládku z dôvodu, že odpad nebol správne vytriedený,** čo sa premietne aj v nákladoch za uloženie odpadu na skládku odpadov. Preto by ste aj vo vašom záujme mali vhadzovať do

kontajnerov na triedený odpad taký druh odpadu, ktorý do daného kontajnera patrí.

Mgr. Janka Maličká

Prevádzkareň Ľupčianka

Komunitný plán sociálnych služieb

Jednou zo základných úloh obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a naplnenie potrieb svojich obyvateľov. Tieto potreby sú zapracované v strategickom dokumente – Komunitný plán sociálnych služieb. Obec v spolupráci s vami prostredníctvom dotazníka, ktorý ste vyplňali v letných mesiacoch, vypracovala dokument na obdobie 2023 – 2030. Obecné zastupiteľstvo bude na decembrovom zasadnutí schvaľovať spomínaný dokument a my spoločne veríme, že sa nám podarí splniť naše ciele a naplniť priority, ktoré sme si ako obec stanovili. Komunitný plán bude zverejnený na webovom sídle obce alebo môžete osobne nahliadnuť do dokumentu na obecnom úrade.

Bc. Silvia Krupová – referent sociálnych vecí

Čo sa stromčekom po Vianociach?

Áno, jeden zo symbolov Vianoc, krásny urastený stromček, stojaci v izbe krásne ozdobený a so žiariacimi svetielkami. Pohľad naň zahreje každé srdiečko a tá radosť v detských očiach, na nezaplatenie... Avšak príde 6. január a čo s ním potom? Ihličie opadáva, už neplní svoju funkciu. Aby sme boli šetrnejší k našej prírode, stromček vieme zuzitkovať niekoľkými spôsobmi.

- **Využitie v záhrade.** Odrežte z vášho vianočného stromčeka konáre a pozakrývajte nimi trvalky a iné rastliny vo vašej záhrade.

- **Na kúrenie.** Hrubé konáre a kmeň stromčeka môžete použiť do krbu, na prikúrenie.

- **Na kompost.** Najlepším základom pre novú hromadu kompostu je vrstva tenkých konárov – vrátane vädzelených vetiev. Táto vrstva umožňuje prúdenie vzduchu v spodnej časti kopy. Tento rok by sme chceli zamedziť hromadeniu stromčekov pri kontajneroch, preto ak je vo vašich možnostiach, dovezte starý odzdobený stromček na obecnú kompostáreň. Tu bude stromček zlikvidovaný. Zároveň prichádzame s možnosťou hromadného zberu, vďaka našim technickým službám. Kompletne odzdobené stromčeky umiestnite ku kontajnerovým stojiskám a pracovníci TS ich v termínoch od 09. – 13. 01. 2023 odvezú. Ďakujem, že myslíte na ochranu životného prostredia.

Bc. Marek Mora

Triediaca linka odpadu

REFERENDUM

Prezidentka Slovenskej republiky rozhodnutím č. 362/2022 Z. z., na základe petície občanov prijateľ 24. augusta 2022 vyhlásila referendum a určila deň jeho konania na sobotu 21. januára 2023. Referendum sa koná od 07.00 h do 22.00 h.

V referende voliči rozhodnú o otázke:

„Súhlasíte s tým, že predčasné skončenie volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky je možné uskutočniť referendum alebo uznesením Národnej rady Slovenskej republiky, a to zmenou Ústavy Slovenskej republiky tak, že:

- v Čl. 73 ods. 1 sa na konci pripája čiarka a tieto slová: „ak v súlade s touto ústavou nedôjde k predčasnému skončeniu volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky“;

- v Čl. 81a sa za písmeno a) vkladá nové písmeno b), ktoré znie:

„b) predčasným skončením volebného obdobia“;

Doterajšie písmená b) až f) sa označujú ako písmená c) až g);

- v Čl. 82 ods. 5 sa za slová „volebného obdobia“ vkladá čiarka a slová „predčasným skončením volebného obdobia“;

- v Čl. 84 ods. 3 sa za slová „s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4“ vkladá čiarka a tieto slová: „na prijatie uznesenia o predčasnom skončení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 86 písm. n)“;

- v Čl. 86 sa dopĺňa písmeno n), ktoré znie:

„n) uznávať sa na predčasnom skončení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky; prijaté uznesenie je všeobecne záväzná a vyhlasuje sa rovnako ako zákon“;

- v Čl. 93 ods. 2 sa na konci pripájajú tieto slová: „vrátane predčasného skončenia volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky“;

- Čl. 98 odsek 2 znie:

„Návrhy prijaté v referende vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky ako ústavný zákon.““

zdroj: internet

TECHNICKÉ SLUŽBY VALASKÁ INFORMUJÚ

Končíme jesenné obdobie a pomaličky prichádza zima. V posledných jesenných dňoch zamestnanci Technických služieb Valaská pokračovali v zbere lístia a zeleného biologického odpadu. Neustále sa snažia udržiavať poriadok v obci, aj keď je to niekedy neľahká úloha. Čiernych skládok

a nenahlásených skládok s biologickým odpadom pribúda. Jednu skládku zlikvidujú a ďalšia pribudne o pár metrov ďalej. Ale nevenujeme sa len zberu odpadu. Keďže bolo ešte priaznivé počasie, venovali sme sa opravám verejného rozhlasu, demonťáži starých stĺpov, ktoré ohrozo-

vali svoje okolie. Verejné komunikácie sme opravovali asfaltovaním dier. Urobila sa aj výmena zničeného dreveného latovania okolo altánkov v starej Valaskej. V miestnej časti Piesok sme odstránili havarijný stav. Bol potrebný výkop a osadenie nového potrubia na odvodnenie studničky. Pôvodné potrubie bolo poškodené, a tým dochádzalo k podmačaniu rodinných domov.

Keďže na Mikuláša sa naša obec rozsvieti vianočnou výzdobou, pracujeme v týchto dňoch intenzívne na tom, aby vianočné

ozdoby svietili, aby boli pripravené vianočné stromčeky a nainštalovaná vianočná výzdoba.

Michal Lengyel

Rok prešiel rýchlo, a my sme sa opäť ocitli v období adventu, ktoré sa nesie v znamení pokoja, štedrosti, vône čechy a prípravy na najkrajšie sviatky roka, Vianoce. Obec Valaská spoločne s MO MS Valaská 27. novembra započala adventné obdobie v našej obci. Spoločne tvoríme komunitu, každý občan je dôležitým článkom našej veľkej rodiny, preto symbolicky, podľa slovanskej tradície zapáli 1. adventnú sviecu najmladšie dieťa v rodine, žiaci našej Základnej školy Jaroslava Simana, ktorí si pripravili krátky kultúrny program. Duchovný otec našej farnosti, Mgr. Martin Trojan, veniec posvätil, starosta obce, Mgr. Peter Jenča, a predseda MO MS, PaedDr. Matúš Magera, sa prihovorili prítomným, aby sme v tomto období spoločne napredovali s pokojom v duši a nádejou. Druhú adventnú sviecu 4. decembra zapálili žiaci Odborného učilišťa internátneho vo Valaskej, ako najstaršie deti v rodine. Pani učiteľky so žiakmi pripravili pekný program a ukázali šikovnosť svojich žiakov. Na tretiu adventnú nedeľu 11. decembra zapáľuje sviecu matka

Advent v obci

rodiny, preto sme požiadali pani učiteľky zo škôlky. Tie si pripravili krásny program s našimi najmenšími z materskej školy. Poslednú,

4. sviecu, podľa starej slovanskej tradície zapáľuje otec rodiny, u nás to bol pán starosta s poslancami obecného zastupiteľstva. Veľké

ďakujem patrí pani učiteľkám a rodičom za prípravu detí a žiakov na ich vystúpenia.

Bc. Barbora Morová

Mikuláš zavítal aj do Valaskej

Jedným z najočakávanejších dní v roku pre detičky je príchod svätého Mikuláša. Tento rok si pre deti obec pripravila mikulášske predstavenie v podobe rozprávky O snehuliakovej mrkve, ktoré prišlo zahrať Divadlo z Klobúka z Banskej Bystrice. Na záver predstavenia dokonca svojou prítomnosťou deti potešil aj Mikuláš a rozdal deťom sladké balíčky. Z kultúrneho domu sa všetci presunuli na námestie, kde Mikuláš prišiel na koči a spoločne s deťmi a ich rodičmi rozsvietil vianočný stromček. So svojimi pomocníkmi sa presunul aj do materskej časti obce a na Piesok, kde ho už netrpezlivo čakali ďalšie detičky. Touto cestou by sme chceli poďakovať Coop Jednote Brezno a Bille Slovensko za dobroty a pozornosti do balíčkov.

Bc. Barbora Morová

Podakovanie

Dňa 4. decembra 2022 zavítal Mikuláš ku našim deťom. Tie mali radosť z príchodu Mikuláša so svojimi pomocníkmi. Niektoré mali aj strach, ale ten opadol a prevládla radosť. Mikulášovi porozprávali básničky, a ten im dal sladkú odmenu. Navštívil aj ťažko choré detičky, ktoré sa z jeho prítomnosti tešili najviac. Akciu sme mohli zrealizovať vďaka p. starostovi, Mgr. Petrovi Jenčovi, Vratkovi Strmeňovi, firme Kobok - pánovi a pani Žiakovcom, Norovi Kučerovi a Tomášovi Turňovi, ktorým patrí veľké ďakujem.

Marián Bartoš

Spevokol Lipka ďakuje

Ďakujeme. Toto vďačné slovo patrí všetkým, ktorí nás počas 20 rokov nášho pôsobenia podporovali a 12. novembra 2022 prišli do sály kultúrneho domu, aby spolu s nami oslávili toto krásne jubileum.

Ako sme začínali svoju činnosť? Po valnom zhromaždení v roku 2000 si novozvolený výbor MO Matice slovenskej vo Valaskej dal úlohu nadviazať na spevácky zbor, ktorý vznikol ešte v roku 1922 pod vedením učiteľa A. Almászyho. Prvými nositeľmi tejto myšlienky boli predsedníčka MO MS, p. Anna Fischerová, a učiteľ ZUŠ, vynikajúci hudobník, p. Ján Jenča.

Myšlienka a ich snaha sa ujala a 38 členov novovytvoreného zboru kráčalo každú stredu do priestorov dychovej hudby, do „Jamy“, a tak tento priestor ožil okrem hudby aj naším spevom. Vďaka veľkej trpezlivosti dirigentov sa nám podarilo nacvičiť mnoho nádherných piesní, či to už boli hymnické piesne, chrámové piesne, či úpravy ľudových piesní.

Veľká vďaka preto patrí našim dirigentom, ktorí počas nášho 20-ročného pôsobenia dokázali nás, amatérov, naučiť toľko krásnych piesní a našli spôsob, ako nás motivovať, keď sme niekedy strácali chuť či sily. Ďakujeme **Jankovi Jenčovi, Adrianke Bundovej** a našej súčasnej dirigentke **Matke Hricoviny** za jej obetavosť, priateľstvo, optimizmus a schopnosť vydolovať z nás maximum. Zostalo nás v spevokole 26 „skalných“, ktorým robí radosť spev, a ktorí žijeme ako jedna veľká spevácka rodina, ktorá sa stretáva i mimo obvyklých termínov skúšok.

Taktiež ďakujeme predchádzajú

júcim organizačným vedúcim nášho spevokolu - **Milenke Kúdelkovej** a **Anke Fischerovej**, i

spoločenských akciách v našej obci a taktiež reprezentovať našu kultúru v mnohých mestách a

s ním, a najmä zásluhou Janka Jenču, sme absolvovali mnoho vystúpení bok po boku, vyda-

obciach nášho krásneho Slovenska (Martin, Námestovo, Modrý Kameň, Vranov nad Topľou, Kanianka, Zvolenská Slatina, Bradlo, Kúpele Sliač a i.) i v družobných moravských mestách Valašská Bystřice a Chlumeck nad Cidlinou.

V neposlednom rade ďakujeme za spoluprácu **Dychovému orchestru Valaská**, ktorý dnes účinkuje v menšej forme ako **Tanečný orchestr Valaská**. V spolupráci

li spoločné CD a máme mnoho spoločných zážitkov z našich ciest po Slovensku a Morave. A nezbudnuteľnými zostanú spomienky na naše spoločné karnevalové zábavy.

Veľké ďakujem patrí vedeniu obce za finančnú a materiálnu pomoc a podporu nášho spevokolu počas 20 rokov nášho pôsobenia.

Považujeme za česť, že **Ústredie Matice slovenskej v Martine** ocenilo náš spevokol **Zlatou medailou Matice slovenskej** za rozvoj kultúry doma i v zahraničí.

členovia Spevokolu Lipka

súčasnej organizačnej vedúcej - **Alenke Badinkovej**, ktoré dokázali spolu s dirigentmi zabezpečiť, že sme mohli svoj repertoár prezentovať na viacerých

Pán starosta, Mgr. Peter Jenča, pri tejto príležitosti odovzdal Cenu starostu obce Spevokolu Lipka. Radi by sme touto cestou poďakovali **Martinovi Výboštokovi** za jej realizáciu. Vďaka nemu sme predstavy pretavili do nádherného umeleckého diela.

Bc. Barbora Morová

Dedinské páračky

matičiarky - Piesočanky sa nám prezliekli a „pomáhali“ s páraním peria. To ale nebolo všetko. Predseda kultúrnej komisie, Jožko Vrbovský, prišiel s harmonikou. Zahral nám, zaspievali sme, zaspomínali... plnými dúškami sme si vychutnali čaro párania peria, ľudovej hudby, tajomných príbehov a mnohých ďalších... no čo? Na rok sa uvidíme? Náš MO MS zorganizuje opätovne túto akciu s cieľom zachovania dedičstva našich otcov – už teraz ste všetci srdečne vítaní.

PaedDr. Matúš Magera,
predseda MO MS

Po dvojročnej prestávke sme mohli opätovne pokračovať v čaru párania peria a nielen to... Vystúpili žiaci z MŠ pod vedením pani učiteliek, ktorí nám ukázali v detskom prevedení páranie peria, povy aj zaujímavé okolnosti. Päť talentovaných žien našej obce nám ukázalo čaro využitia ich voľného času, pani učiteľka Žanetka Nitková – paličkovanie, pani učiteľka Stanka Kaliská – pečenie oblátok, pani učiteľka Zuzana Slezáková – háčkovanie, tvorba z včelieho vosku, maľovanie, dekorovanie, pani Tóthová a pani Pastírová – háčkovanie. Následne sme sa započúvali do tónov hudby harmoniky Branislava Bartoša a spevu Vanesky Morovej pod taktovkou pani učiteľky Vlasty Pastorkovej. Svoju tvorbu nám predstavil aj víťaz regionálnej súťaže „Slovensko, vlast moja“ Alex Predajniarsky. Predniesol svoju vlastnú báseň, no a aby toho nebolo málo, tak naše

DO NAŠEJ OBCE ZAVÍTAL VZÁCNÝ HOST

V stredu, 23. 11. 2022, prijal osobné pozvanie riaditeľky oblastného pracoviska MS Brezno predsedu Matice slovenskej JUDr. Marián Gešper, ktorý našim najstarším žiakom ZŠ Jaroslava Simana pripravil zaujímavú besedu týkajúcu sa štúrovkej generácie a ich odkazu pre slovenský národ.

Vypočuť si pána predsedu prišli aj starosta obce Valaská, Mgr. Peter Jenča, vedenie školy, niektorí učitelia slovenského jazyka a lite-

ratúry, riaditeľ členského ústredia Matice slovenskej v Martine, Mgr. Martin Hájník, a predseda MO MS Valaská, PaedDr. Matúš Magera. Deviatci ho privítali starým slovenským zvykom, chlebom a soľou. Alex Predajniarsky predniesol báseň o vlasti, s ktorou vyhral regionálnu súťaž „Slovensko, vlast moja“.

Touto cestou ďakujem vedeniu školy, pani učiteľkám slovenského jazyka a dejepisu za pomoc pri or-

ganizácii tohto stretnutia. Verím, že beseda s predsedom Matice slovenskej bola pre každého žiaka obohacujúca.

Mgr. Kristína Magerová
– riaditeľka OP Matice
slovenskej Brezno

Z listou žiakov 5. ročníka

Predvianočný čas. Tie tajomné chvíle, keď sa deti pripravujú na príchod Vianoc. Piataci písali na hodinách slovenčiny listy Ježíškovi a s napätím očakávali, čo sa bude diať. Obdarí ich všetkým, po čom túžia? Mobil, značkové oblečenie či peniaze síce dokážu vyčariť úsmev na tvári. No pri čítaní odhalíme nielen to, akému darčeku by sa pod vianočným stromčekom potešili, ale najmä to, čo potrebujú. Je to láska rodičov, bezpečie, svet bez vojen, porozumenie a spoločný čas strávený s blízkymi.

PaedDr. Denisa Maťovčíková

Milý JEŽIŠKO!

Najprv sa chcem poďakovať za darčeky z minulých Vianoc. Veľmi ma prekvapili, nečakal som ich toľko veľa. Tento rok sa nášmu futbalovému tímu veľmi darilo. V žiakkej lige sme sa umiestnili na druhom mieste. Som hrdý na celý náš tím, lebo sme bojovali každý zápas do poslednej sekundy. Prial by som si pre všetkých spoluhráčov ďalšiu úspešnú sezónu bez zranení. Verím, že budeme fit a vyhráme obrovský pohár. Tento rok sa nám podarilo vyhrať len menší pohár. Ale stálo to za to.

Na záver, milý Ježíško, mám ešte jedno pranie. Pre všetky deti na Zemi si prajem bezpečný domov bez rinčania zbraní, pokojný spánok v posteli, dostatok jedla a lásku rodičov. Veľmi pekne ďakujem a už sa na Teba teším.

Tobias Smékal, 5. A

Opäť sa blížia Vianoce, preto Ti pišem tento list.

Teší ma, že môžem robiť rodine radosť tak, že povysávam, poriadim, pôjdem von so psom. V škole sa mi celkom darí, až na DEJEPIS, ten ma nudí. Teší ma, že sa v triede už tak často nehádame, ako predtým. Prajem si, aby sme v mojej rodine boli šťastní, veselí a zdraví. Rád by som išiel s rodinou na víkend do Trenčína. Chcem Ťa poprosiť, aby si na nás všetkých dával pozor, aby sa nám nič zlé nestalo. A okrem toho potrebujem nový zakladač na zošity do školy.

Prajem Ti pokojné Vianoce, aby si sa veľmi neunavil pri rozdávaní darčiekov.

Lukáš Senček, 5. B

Dnes mám narodeniny, 11 rokov a mám na Teba prosbu. Blížia sa Vianoce a ja si želim pre mojich blízkych predovšetkým zdravie, šťastie, pokoj a vianočnú pohodu. A pre seba si želim veľa, veľa snehu. Milujem zimnú prírodu a hlavne sa rád lyžujem.

Na záver sa Ti chcem poďakovať za celú moju rodinu a zároveň si želim, aby skončili všetky vojny vo svete a zavládol všade svetový mier.

Henry Kúdelka, 5. A

Blížia sa Vianoce a všetci sa tešíme na Tvoj príchod, ale tešíme sa hlavne na prázdniny. Dúfam, že sneh prinesieš Ty, keď k nám Martin neprišiel na bielom koni. Cez prázdniny sa lyžujem, sneh by ma potešil.

Nejaké mimoriadne darčeky neočakávam, ale nové korčule by ma tiež potešili. Nech s Tebou príde aj Mrázik, aby zamrzol ľad. Hokejku mám, tú mi netreba.

V poslednom čase som nahneval mamu a je mi to ľúto. Chcel by som aj pre ňu nejaký darček, ale o tom sa porozprávam s otcom.

Už nie som malý chlapec a viem, že Ty darčeky nenosiš. Ale verím v magické kúzlo Vianoc a viem, že aj moje prania sa môžu splniť.

Daniel Trebuľa, 5. A

Chodím už do 5. triedy, takže som už celkom veľký chlap. Do školy vstávam nerád. Teším sa ale z predmetov ako telesná a angličtina, len keby tá matika nebola taká ťažká.

Po škole sa vždy teším domov. Spravím si povinnosti a mám čas na moje veci. Pozriem si videá, hrám sa hry a večer poctivo cvičím. Mame aj starým rodičom každý deň pomáham. Nikomu neublížujem, som milý a myslím si, že som celkom dobrý človek. Ak si to myslíš aj Ty, prosím, mohol by si mi doniesť nejaký pekný darček. Nezabudni aj na moju rodinu.

Pevne dúfam, že môj list dostaneš a že nám tento rok prinesieš biele Vianoce.

David Nezbeda, 5. B

Keďže sa blíži najkrajšia časť roka, Vianoce, čas prání a zázrakov, aj ja mám nejaké želania. Po celý rok som sa snažil pomáhať doma rodičom s rôznymi domácimi prácami, dôkladne som sa pripravoval do školy, pekne som sa správal k bratovi a snažil som sa byť čo najviac dobrý, aby si aj mne splnil nejaké moje prania. Pod stromček si pre seba želim len lego Avengers. Veľmi to mám rád a bol by som šťastný, keby som si ho našiel pod vianočným stromčekom. Z hmotných vecí je to asi všetko. Najviac, čo si želim, je, aby sme boli doma šťastní, mali sa radi, boli spolu viac a menej kričali. Chcem, aby sme boli zdraví a mali pokojný ďalší rok.

Keďže môj brat ešte nevie písať, za neho si želim nejaké Brudera auto. Určite sa poteší. Vopred ďakujem.

Miško Polák, 5. B

Posielam Ti tento list z Valaskej do ďalekého neba. Chcela by som Ti popriať veselé Vianoce. Odkazujem Ti, že som celý rok poslúchala, občas som to nedodrжала a napriek tomu Ťa chcem poprosiť o tri darčeky. Bola by som rada, keby si mi to splnil. Želám si, aby poriadne nasnežilo, aby sme sa mohli vyblázniť a guľovať sa. Postaviť si iglu, snehuliaka s oranžovou dlhou mrkvou.

Moje druhé želanie je spokojnosť zo Štedrého večera pre všetkých ľudí a nezabudni im vyčariť úsmev na tvári.

Posledné želanie je, aby všetci boli zdraví a šťastní. Nech všetkých ľudí obide to zlé.

Saška Špaleková, 5. A

Vianočná nostalgia

Milí Valaštania, kolkíže z nás ešte pamätajú časy, keď biele Vianoce boli naozaj biele? Keď naváľalo snehu povyše kolien a treskúci mráz maľoval na okná tie najkrajšie čipkované obrazy ľadovej krásy? Tie časy, keď v kúte malej kuchynky plápolal v piecke oheň a deti k nej celý deň nosili a ukladali polienka dreva, aby teplo v nej vydržalo nielen počas Štedrého večera, ale aj počas celých Vianoc? Časy, keď na štedrovečernom stole boli len plody celoročnej úrody a dobroty pripravené výhradne rukami pracovitej mamy? Keď bol stromček ozdobený len orieškami, jablčkami, slamenou reťazou a jediný darček pod stromčekom bol z dreva vystrúhaný koník, či handrová bábika?

Toto všetko sa pomaly stráti v plynutí času. Niekdajšie čaro a skutočné poslanie Vianoc prevažovala komercia, množstvo reklám, tovaru, darčiekov, honosný lesk a pozlátka ozdôb, ktoré nám vtieravo svetielkujú pred očami celé mesiace. Dokonca aj Perinbaba, akoby sa pridala k moderným trendom, drží snehovú perinu tuho zviazanú a nepustí z nej to biele snehové páperie, ktoré dodáva Vianociam to neopísateľné,

belostné čaro.

Aby zvyky a obyčaje našich predkov, tieto jednoduché, ale vzácne veci, neostali zabudnuté, rozhodli sme sa my, žiaci 3. B triedy, s p. uč. Mgr. D. Madliakovou pripraviť pre rodičov spoločné „Spomienkové Vianoce v duchu tradícií našich predkov“. Nechýbali na nich rôzne dramatizované zvyky, koledy, betlehemci, ani traja králi. Pripomenuli nám nielen duchovné poslanie Vianoc, ale nás aspoň na chvíľu pre-

niesli do čias minulých, ktoré nepoznáme, a práve preto sú nám vzácne a jedinečné. Predstavenie spestrili pekné kroje, ozvláštnili historické predmety, aj obradné pečivo. Obdobie prípravy podujatia, aj samotné predstavenie bolo nielen príležitosťou spoznávať naše tradície, ktoré žijú už len v rozprávani starých rodičov. Bolo zároveň aj možnosťou prejavu ojazstnej súdržnosti, vzájomnej spolupatričnosti, pomoci, ochoty aj porozumenia – presne tak, ako to bežne bývalo v minulosti. Bolo to prítomné počas nácviku, ale verím, že sa

to preniesie aj do budúcnosti, do našej každodennej práce. Predstavenie sa stalo spštením času čakania na tohtoročné Vianoce a zároveň pripomienkou, že také „malé Vianoce“ môžu byť kedykoľvek: vlastne vždy, keď sa rozhodneme niekoho nejakým spôsobom potešiť.

Želáme všetkým požehnané Vianoce!

Mgr. D. Madliaková

Deň vojnových veteránov si pripomínajú aj žiaci našej školy

Deň výročia ukončenia 1. svetovej vojny si svet pripomína 11. 11. ako Medzinárodný deň vojnových veteránov. Štyri roky trvajúci konflikt v našich dejinách ukončilo prímerie, ktoré bolo podpísané 11. novembra 1918 o 11.11 hod. neďaleko severofrancúzskeho mesta Compiègne. Od skončenia vojny uplynulo už 104 rokov, no ľudstvo sa z jej hrôz zjavne vôbec nepoučilo. Pripomeňme si pri tejto príležitosti, aké hrôzy a čím všetkým si aj obyvatelia Valaskej museli prejsť.

Vojna zanechala ťažké rany v spomienkach vojakov, ktorí prežili, ale i v rodinách, ktorým sa už blízki nevrátili. V celom svete umrelo takmer 16 a pol milióna ľudí a hoci sa frontová línia dotkla najviac krajiny len okrajovo, straty na životoch boli tiež veľké. Zo slovenských vojakov mobilizovaných na frontoch padlo až takmer 70 000, čo bola pre taký malý národ obrovská strata.

Z písomných zdrojov od p. M. Luptákov vieme, že aj z Valaskej muselo narukovať mnoho mladých mužov. Z niektorých rodín boli odvedení aj viacerí synovia. Bojovali na rôznych frontoch – v Srbsku, Poľsku, Taliansku, Rusku. Z mlynárskej rodiny Opaterných syn Imrich padol

v Poľsku, Ignác sa vrátil ako ťažký invalid s poranenou hlavou a Ján padol do zajatia v Rusku. Tri roky po skončení vojny sa navrátil domov, do Valaskej, naši legionári. Takýmto navrátilcom bol kaprál Juraj Chudík, ktorý za služby v légii dostal licenciю na krčmu po židovskom krčmárovi Benjamínovi Friedovi. Vrátil sa aj Ján Opaterný, ktorý mlynárčil, staval mlynské zariadenia ako predtým jeho otec. Počas dlhých zimných večerov rozprával chlapcom z dediny o zážitkoch z bojov, o revolúcii v Rusku, o zajatí na Sibíri tak, ako to všetko prežil na vlastnej koži. Ďalším bol Šimon Barzik, ktorý vojne skúsenosti a znalosť frontových čínoch využil počas 2. svetovej vojny, keď bol v najťažších frontových časoch za starostu obce. Ťažké časy prežívali vdovy a siroty, ktoré sa už svojich mužov a otcov nedočkali. Po vojakovi Jánovi Capkovi zostala jeho štyrom malým sirotám na pamiatku len spoločná rodinná fotografia. V mnohých rodinách vo Valaskej si s láskou opatrujú staré fotografie a spomienky na svojich otcov, starých a prastarých otcov, ktorí bojovali v 1. svetovej vojne.

Symbolom utrpenia vojakov vo vojnovom konflikte sa stal červený kvet vľchieho maku. Aj my, učiteľia a žiaci, sme si pripnutím symbolického kvetu pripomenuli hrdinstvo vojakov a vzdali tak patričnú úctu. Pietny akt a pripomenutie si všetkých padlých hrdinov z Valaskej uskutočnili žiaci spoločne s pánom starostom, pani riaditeľkou, kultúrnou referentkou a žiakmi 9. a 6. ročníka pod vedením vyučujúcich dejepisu. Spomienkovú atmosféru pri pamätníku dotvárali svetielka z kahančekov, žiakmi vyrobený veniec a krížiky s menami padlých Valašťanov. Pani Pacerová predniesla všetkým prítomným báseň, ktorú napísala práve pre túto príležitosť.

Ďakujeme!

„Pamätajme si ľudí, ktorí položili svoje životy pre životy budúcich generácií, využime tento deň a uctíme si bojovníkov, ktorí formovali dejiny.“

Matúš Badinka, Adam Lenčo, Alex Predajnianský (žiaci 9.B)

Príbeh Slovenska – náš príbeh – pokračuje

„Revolúcie zvyčajne prinášajú mnohé zmeny. Zmeny, na ktorých sa podieľajú ľudia. V socialistickej spoločnosti bolo diktované, čo je správne a čo nie. Vytrčanie z davu bolo nežiaduce. Iné sa hovorilo doma a iné v škole, v práci, na verejnosti. A boli veci, ktoré sa nehovorili. Na štúdium, prácu, vycestovanie boli potrebné kádrové posudky a odporúčania. Ľudia boli prenasledovaní a postihovaní za svoje názory. Lepšie sa bolo neozývať, nebyť iniciatívny, nekritizovať.“

Práve o tomto období nám prišiel porozprávať Martin M. Šimečka, ktorý vyrastal v rodine disidenta a spisovateľa Milana Šimečku. Do roku 1989 pracoval ako ošetrovateľ v nemocnici, predavač v obchode alebo kurič. Komunistický režim mu totiž zakázal študovať aj publikovať, takže jeho diela vychádzali v samizdate.

My už teda vieme, že novú etapu dejín na-

šej krajiny začali v roku 1989 písať študenti a bežní obyvatelia. Tiež bývalí komunistickí funkcionári, bývalí príslušníci ŠtB, disidenti, emigranti, veriaci aj neveriaci. Prechod od totality k demokracii je cesta. Cesta hľadania odpovedí na otázky: Ako vyjadrovať svoje názory a zároveň neurážať ostatných? Kde sú hranice mojej slobody vo vzťahu k slobode iných ľudí? Prečo sa zaujímať o veci verejné? Prečo ísť voliť? Prečo byť aktívny v riešení problémov?

„Demokracia nie je konečný stav spoločnosti, ktorý dosiahneme a zakonzervujeme. Je to neustála cesta k slobode a zodpovednosti. Demokracia je cesta postupného učenia sa, ako prebrať zodpovednosť za krajinu, v ktorej žijeme. Za fungovanie našej školy, našej obce či mesta.“

Ať mír dál zůstává s touto krajinou.

*Zloba, závisť, zášť, strach a svár,
ty ať pomínou, ať už pomínou.*

Mgr. Soňa Skladaná a žiaci 9.B

K článku ZŠ o Nežnej revolúcii

Teší ma, že v našej škole venujú učitelia pozornosť Nežnej revolúcii zo 17. novembra 1989. Pekné aktivity, pekné postrehy našich deviatakov. Takéto aktivity môžu žiakov nasmerovať správnym smerom v ich životoch, ukázať im, že sa oplatí upozorniť na to nesprávne, čo sa okolo nás deje, hľadať spôsoby, ako to riešiť, ako čestnejšie a spravodlivejšie žiť, aby budúce generácie dokázali udržať ten správny smer.

Mala som tú česť byť pri tom v našej obci 17. novembra 1989. Na spoločných zhromaždeniach mi bolo umožnené recitovať báseň od Michala Chuda BYŤ, ktorú autor napísal pod vplyvom Nežnej revolúcie. Organizovala sa zbierka pre Rumunsko, ktoré prežívalo ťažké obdobie, stretnutia výboru VPN. Občania sa stretávali na námestí, v kostole, kde spieval aj Ivan Hofman. Prestali sme sa konečne báť stretávať a vyslovovať svoj názor.

Škoda, že sa nevieme poučiť z histórie a udržať si správne nastavený smer, že sa nechávame klamať, vystrašiť, pomýliť. Možno sa to ďalším generáciám predsa raz podarí. Byť čestní, spravodliví, odvážni. Záleží to aj od nás, ako ich budeme svojím príkladom viesť. Či už v školách, rodinách, v štáte, vo svete.

Mária Pacerová

Báseň Nežnej revolúcie

Michal Chuda

BYŤ

Kto horí za pravdu, nech padne na kolená
a s tvárou vzpriamenou láskou
nech prisahá
na svoju otčinu, ktorá je poškvrnená
spřískami obuškov. Úbohá odvaha!

V mrazivom novembri láska sa zriekla mena
po kvetoch pokory ubíť nesiahla.
Zlovestná nenávisť je družka vyvolená,
neviestka bez hanby, márna je výstraha.

Horieť vždy za pravdu, žeravieť ako láva,
byť čistým človekom pod nebom
svojho práva
a vlast' mať už navždy za zaslúbenú zem.

Korienkom blesku až prakoreň
svojich predkov objat'
a bolesť vždy zažehnať iba striedkou.
Mať veniec slobody – kráľovský diadém.

Chveješ sa sonet môj? Toto je téma tém.

Múdrosť internetu:

Klamstvá sú náboženstvom otrokov. A iba pravda je bohom slobodného človeka.

Beseda o Nežnej revolúcii

Nežná revolúcia a rok 1989 priniesol národom v Československu, ako aj miliónom ďalších ľudí v strednej a východnej Európe, slobodu, demokraciu, obnovenie ľudských práv a slobodu vo vyznávaní viery. A my, žiaci deviateho ročníka, sme práve vďaka besede s veľmi významným hosťom, mali možnosť priblížiť si, ako to reálne v čase komunizmu a v roku 1989 vyzeralo. Sme veľmi radi, že sme medzi nami mohli privítať človeka, ktorý sa nemálo podieľal pri organizácii Nežnej revolúcie. Martin Milan Šimečka je slovenský prozaik, spisovateľ a publicista. Počúvať a rozprávať sa s človekom, ktorý bol v strede diania tejto veľkej historickej udalosti bolo niečo neuveriteľné. Porozprával nám o tom, ako vďaka tomu, že bol odporcom režimu, nemohol študovať, ako naňho donášali susedia a kamaráti, ako bol niekoľkokrát bezdôvodne vo väzení, ako ho vráťane jeho rodiny odpočúvali a mnohé ďalšie „traumatické“ skúsenosti, ktoré prinášal minulé režim. Z dnešného pohľadu je to až neuveriteľné si predstaviť, že niečo také sa pred pár desiatkami rokov naozaj dialo a naši rodičia a starí rodičia si to ešte veľmi dobre pamätajú. Mali by sme byť vďační za to, že žijeme v demokratickej krajine a protesty, pri ktorých by sme sa mali báť o svoj vlastný život, sú už len spomienkou. Ďakujeme všetkým, vďaka ktorým môžeme žiť v slobodnej krajine.

Adam Lenčo

ŠACHOVÝ KRÚŽOK

V tomto školskom roku 2022/2023 sa na ZŠ Jaroslava Simana začala písať nová generácia tradície hry kráľov – šachu. Veľmi ma teší, že 21 nadšencov z prvého, ale hlavne z druhého stupňa sa rozhodlo prihlásiť na šachový krúžok. Touto formou sa chcem poďakovať za sponzorský dar, drevenú šachovnicu, ktorú sme dostali od pána Melicherčíka a pani Pažitnej, tiež aj vedeniu školy za finančnú podporu. Verím, že sa o našej činnosti ešte prostredníctvom týchto novín čo-to dozvieme.

*Matúš Magera
vedúci šachového krúžku*

MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

Poslaním našej školy je výchova a vzdelávanie detí a vstúpovanie základných morálnych vlastností, ako je aj úcta k starým rodičom a spoluobčanom. Pri príležitosti mesiaca október - Mesiaca úcty k starším sme na znak vďaky a úcty dňa 9. 11. 2022 pozvali starých rodičov a členov rodiny, pre ktorých sme s deťmi pripravili kultúrny program, milé darčeky a malé občerstvenie. Starým rodičom ďakujeme za ich lásku, pohladenie a za každú chvíľu s nimi strávenú.

*ĎAKUJEME
Judita Miklošová*

Zbierka pre OZ Tuláčik v Brezne

Život psíkov nám nie je ľahostajný. Vieme, v akých podmienkach niekedy žijú, a tak sme sa aj my, žiaci Praktickej školy z Odborného učilišťa internátneho vo Valaskej rozhodli, že znova podporíme tieto zvieratká. Zorganizovali sme na našej škole pre útulok Tuláčik zbierku, do ktorej sa zapojili učitelia, žiaci aj rodičia. Vybierané veci, ako sú deky, prikrývky, uteráky, spacáky, granule a mnoho ďalších potrebných vecí pre štvornohých maznáčikov, sme boli osobne so žiakmi v útulku odovzdať. Pracovníci útulku

nám porozprávali o ich práci a o psíkoch. Sú tu zvieratká aj opustené, o ktoré sa nikto nestaral, aj zatúlané a nájdené. Útulok je od našej poslednej návštevy trochu vynovený, pribudli im aj nové

zvieratká. Veríme, že ich naša návšteva potešila a že vybierané veci im pomôžu zvládnuť dlhú zimu. Veľmi si prajeme, aby sa štvornohí maznáčikovia mali lepšie a čoskoro našli nový domov. Kto má doma psíka, vie, že dokáže dávať veľa lásky, a to je niekedy na nezaplatenie. Ďakujeme všetkým, ktorí sa do zbierky zapojili a niečím prispeli.

Mgr. Erika Onisková

„Jeseň, pani bohatá, farbí stromy do zlata, premalúva celý sad...“

Aj v našej ŠZŠI bola jeseň bohatá. Postarali sa o to učitelia, ktorí so svojimi žiakmi pripravili veselý program plný piesní, hudby a tancu. Nechýbalo ani divadielko či darčeky, ktoré sme pripravili pre divákov. Naši „herci a tanečníci“ sa naozaj snažili a všetkým ukázali, čo dokážu. Zlepšovali sa každým ďalším predstavením a my sme na nich právom hrdí.

Svojím vystúpením potešili svojich rodičov, dôchodcov v špecializovanom zariadení Tereza v Hronci i členov ZO JDS Valaská spolu s pánom starostom. Za svoje výkony si vyslúžili veľký potlesk a sladkú odmenu.

Už teraz sa tešíme na ďalšie stretnutia s vami, kde vám ukážeme, čo všetko dokážeme.

Mgr. Zuzana Gonosová

Zo života materskej školy

V malých dreveničkách so šindľovými strechami sa po dlhé stáročia rodili piesne, zvyky, a obyčaje. Ich tvorcami boli obyčajní ľudia, ktorí si takto spríjemňovali život. Vznikali tak hodnoty, ktoré pretrvávajú veku. Naše ľudové tradície ale pomaly vymierajú. Náš život riadia v súčasnosti mobilné aplikácie a moderné technológie, ktoré kedysi vôbec neexistovali. Preto sa v materskej škole už niekoľko rokov snažíme priblížiť deťom obdobie Vianoc tak, ako ho prežívali naši predkovia.

Ľudovými hrami, tancami, básňami a piesňami si pripomíname zvyky a tradície spojené s Martinom, Katarínou, Ondrejom, Barborou, Mikulášom a Luciou.

Sviatok svätého Martina je už oddávna spájaný s príchodom mrazivého počasia a prvého snehu - svätý Martin prichádza na bielom koni. Globálne otepľovanie však v posledných rokoch posúva prvé sneženie na neskorší dátum.

Na tú svätú Katarínu skryjeme sa pod perinu.

Kedže išlo o prvý stridží deň, ženy ako hostia boli v domácnostiach nevítané. Ak by na Katarínu ako prvá prišla do domu žena, znamenalo by to pohromu pre gazdinú. O to viac boli vítaní muži, ktorých prítomnosť mala vyhnať zlé sily. Na Katarínu sa nemohlo pracovať so všetkým tým, čo malo kolesá. Nemlelo sa v mlyne a dokonca sa nepriadlo ani na kolovrátkoch. Tento deň sa využíval na tancovačky - usporadúvali sa katarínske zábavy. Na týchto zábavách platilo „ženské právo“, čo znamenalo, že to boli práve ženy, ktoré si vyberali svojich tanečníkov.

Na Ondreja dievky zisťovali svoj ďalší osud, venovali sa ľúbostnej mágii, odriekali zaklínadlá - Ondreju, Ondreju, olovo ti leju, aby si mi dal znať, koho budem za muža mať. V tento večer chodievali dievky aj

triasť ploty a hovorili: Plote, plote trasiem ťa, svätý Ondrej prosím ťa, daj mi tejto noci znať, s kým ja budem pri oltári stáť. Verili, že z ktorej strany pri trasení počula dievka brechať psa, na tú stranu dediny sa vydá.

Po Ondrejovi prichádza advent, ktorého symbolom je adventný veniec so štyrmi sviečkami, ktoré symbolizujú štyri nedele pred Štedrým dňom. Je to obdobie pokoja, rozjímania dobročinnosti a upokojenia. Aj keď pre väčšinu ľudí je to obdobie zhonu, zháňanie darčiekov, upratovania, pečenia koláčov a príprav na Vianoce.

Svätá Barbora ťahá sane do dvora.

Na Barboru dievčatá dávali do vázy s vodou čerešňovú halúzku. Ak do Štedrého dňa rozkvitla, znamenalo to, že sa tento rok vydajú.

Vítaj, vítaj, Mikuláš, čo v batohu pre nás máš?

Svätý Mikuláš bol určený hlavne deťom, ktoré Mikulášovi priznávali svoje dobré i zlé skutky a on ich podľa zásluh obdarovával buď drobnými sladkosťami, alebo mrkvou, uhlím či zemiakmi.

Od Lucie do Vianoc každá noc má svoju moc.

Dni od Lucie do Vianoc sa považovali za „strigónske“. Ľudia sa pred strigami chránili jedením cesnaku, kreslením krížov posvätenou kriedou na dvere obydlí a stajní. Dievčatá, ale aj vydaté ženy sa v tento deň zaodievajú za „Lucie“ a vymetali z príbytkov zlých duchov a choroby.

Nedovoľme, aby rady našich „starých materí“ upadli do zabudnutia a zachovajme naše tradície a kultúrne dedičstvo pre mladú generáciu. A nielen v období Vianoc, aj keď toto obdobie je na zvyky a obyčaje najkrajšie. Nech sa našim deťom, tak ako nám, pod pojmom Vianoce vybaví ozdobený vianočný stromček, oblátky s medom či cesnakom, rozkrojené jablko, šupina z kapra pod tanierom a tá neodolateľná vôňa kapustnice.

Mgr. Stanislava Kaliská

*Šťastné a veselé Vianoce, naplnené šťastím,
zdravím, láskou a pokojom.
želá kolektív MŠ Valaská.*

V tomto roku sme si pripomenuli 125 rokov od narodenia a 40. výročie úmrtia amatérskeho historika Ernesta Lauberta

Dávnu minulosť našej obce skúmal zanietý historik – amatér, pán Ernest Laubert. Kto si prečítal Monografiu obce Valaská, vie, kto to bol. Jeho zásluhou sme sa dozvedeli množstvo informácií o vzniku, vývoji obce a o živote jej obyvateľov.

Ernest Laubert sa narodil 15. 1. 1897 vo Valaskej. Ako sedemročnému mu zahynul otec pri práci v Podbrezovej, o tri roky umrela aj matka. Po otcovej smrti žil 10 rokov v sirotinci zriadenom na hrade v Slovenskej Ľupči. Možno aj preto ho zaujímalo všetko z histórie, čo súviselo s Ľupčianskym hradom, jeho panstvom a poddanskou obcou Valaská. Napísal Kapitoly z dejín Valaskej, monografiu Poniky a Dejiny Ľupčianskeho hradu a panstva.

Po skončení školy v sirotinci sa vrátil do rodnej Valaskej, kde sa oženil s Albínou Dolníkovou. Do rodiny sa narodili tri deti. Jeho aktivity v obci boli neprehliadnuteľné. Bol spoluzakladateľom miestneho odboru Ma-

tice slovenskej, kde v rokoch 1922 - 1930 pracoval vo funkcii tajomníka. V úverovom potravinovom družstve zastával funkciu účtovníka, v hasičskom zbore bol pokladníkom. Pracoval tiež ako člen Obecného zastupiteľstva vo Valaskej.

V kultúrnej oblasti sa zviditeľnil v ochotníckom divadle a spevokole, ktoré organizovala Matica slovenská. Rád maľoval obrazy z prírody a dedinského prostredia.

Do roku 1942 pracoval v podbrezovských železničňach, potom prešiel do Rudných baní v Banskej Štiavnici. Od roku 1948 až do odchodu do dôchodku pracoval na podnikovom riaditeľstve Rudných baní v Banskej Bystrici. Vo voľnom čase sa venoval turistike a poľovníctvu. Bol spoluobjaviteľom Bystrianskej jaskyne.

Zaoberal sa štúdiom histórie, najmä svojho rodného kraja. Mal možnosť navštíviť archívy nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Keď v rôznych historických materiáloch našiel zmienku o Valaskej, dal ich preložiť, skopírovať. Z jeho monografie o Valaskej čerпали aj ďalší historici alebo nadšenci histórie. Dokumenty, ktoré zanechal, majú pre Valaštanov nesmiernu cenu. Ernestovi Laubertovi a jeho dielu by bolo potrebné venovať viac pozornosti. Málokto sa mu môže rovnať v tom, čo všetko urobil pre spoločnosť, pre našu obec.

Ernest Laubert zomrel v Banskej Bystrici dňa 4. novembra 1982, ako 85 ročný. Pochovaný je na cintoríne v rodnej Valaskej.

Mária Luptáková

Schôdza Červeného kríža

Dňa 2. 11. 2022 sa konala schôdza miestneho spolku Červeného kríža. Miestny spolok Červeného kríža má k 1. 12. 2022 122 členov. Schôdzu otvorila p. Kováčová a oboznámila nás so správou o činnosti za uplynulé obdobie.

Počas covidovej pandemickej situácie v rokoch 2020/2021 boli naše členky nápomocné v mobilných testovacích a očkovacích miestach. V spolupráci s Národnou transfúznou stanicou usporadúvame mobilné odbery krvi v obci 3x ročne. Počet darcov sa zvyšuje z 20 až na 45 darcov.

Zúčastnili sme sa podujatí organizovaných obcou a miestnymi občianskymi združeniami s ukážkami prvej pomoci, ako sú Festival dychových hudieb, Cesta rozprávkovým lesom, oslavy 75. výročia SNP. Pravidelne sa zúčastňujeme súťaže o najlepšiu ha-

ruľu. V spolupráci s obecným úradom organizujeme Prázdninovú veselicu.

V novembri sa potravinovej zbierky Červeného kríža v spolupráci s obchodným reťazcom Kauflandom zúčastnila p. Mária Donovalová, za čo jej ďakujeme. Aj vďaka účasti členky z našej miestnej organizácie sme mohli pomôcť trom sociálne slabším rodinám v našej obci.

P. Vilhanová nám predniesla správu o hospodárení za 2 roky a p. Kováčová prednášku o vitamíne D. Pozvanie prijal aj p. starosta Peter Jenča, ktorý poďakoval všetkým členom za ich spoluprácu.

Miestnemu spolku Červeného kríža prajem, aby sme mohli takto pomáhať aj naďalej.

Monika Dobišová

POĎAKOVANIE

Vážení spoluobčania, priatelia, Valaštania! Chcem všetkým poďakovať za účasť na tohtoročných komunálnych voľbách. Aj vaším hlasom sme si zvolili starostu obce a 11 poslancov, ktorí nás budú nielen zastupovať, ale aj reprezentovať najbližšie štvorročné obdobie. Dovoľte mi zo srdca poďakovať tým z vás, ktorí ste sa rozhodli podporiť ma svojím hlasom. Volebný výsledok bol pre mňa veľmi príjemným prekvapením. Vaše hlasy ma posunuli až na druhé miesto. Je to pre mňa nielen veľká výzva, ale hlavne motivácia vás nesklamať! Úprimne vám zo srdca ĎAKUJEM.

Matúš Magera
poslanec OcZ Valaská

Martinská kvapka krvi

Ako je už tradíciou, tak aj tento rok Miestny spolok Červeného kríža vo Valaskej v spolupráci s Národnou transfúznou stanicou Banská Bystrica zorganizoval odber krvi pod názvom Martinská kvapka krvi, dňa 11. 11. 2022. Bol to v poradí tretí odber v roku 2022. Členky miestneho spolku Červeného kríža pripravili pre darcov krvi občerstvenie a zároveň sa zúčastnili odberu krvi aj ako darcovia. Odberu krvi sa zúčastnilo 32 darcov, z ktorých 30 darcom krvi bola krv odobratá. Odberu sa zúčastnili opakovani darcovia krvi aj noví darcovia krvi. Touto cestou chcem poďakovať všetkým zúčastneným, ktorých krv pomôže zachrániť ďalšie životy. Práve im veľa zdravia a tešíme sa na stretnutie s vami pri ďalšom odbere krvi v nasledujúcom roku. V roku 2023 sa odbery uskutočnia 23. 3. 2023, 13. 7. 2023 a 09. 11. 2023.

Renata Kováčová, predseda MS ČK

Pokojné, požehnané sviatky, bratia a sestry. No hlavne vo vianočný čas, kedy sa nám narodila nádej a spása.

Začnem tým, čo väčšina z nás môže byť známe z amerických filmov - deti sa zobudia ráno dvadsiateho piateho a vtedy majú pod stromčekom dary. Doniesol im ich Kristov služobník, svätý Mikuláš, a sviatky sa pre nich začali. Teda asi v čase doobednej svätej omše, 25. 12. - v štátoch je šesť až osem hodinový časový rozdiel medzi nami - rodičia amerických detí zdobia strom darmi, počkajú do rána a otvoria dary - a robia dobre, lebo Pánovo narodenie je práve dvadsiateho piateho. Najväčší deň sviatkov. Pre koľkých z nás ale podstatná časť skončí štedrovečernou večerou s rozdávaním darov? Sviatky vtedy len začínajú.

Jánovo evanjelium a jeho prológ, čiže úvod, ktorý budeme toľko čítať vo vianočnom období na omšiach (Na počiatku bolo Slovo...) bol medzi prvými textami vôbec, preloženými do staroslovenčiny. Takisto sa považuje za jeden z teologicky najkrajších a najnáročnejších textov v Písme. Je súčasťou najstaršej kresťanskej tradície nášho národa a človek, ktorý si ho číta a uvažuje nad ním, ostane obohatený. Slovo sa stalo telom. Toto Slovo je Život, je svetlo, ktoré svieti v tmách a tmy ho neprijali: toto Slovo je sebvýjadrenie Boha Otca a je ním Ježiš.

Tým z nás, ktorí Ho ale chceme prijímať, dáva šancu stať sa Božími deťmi. Robí z nás nové bytosti a tmu, v ktorej sedíme niekedy väčšinu svojho života, mení na svetlo. Zo začiatku môže to svetlo ubližovať našim oči, cítíme, že sedieť v tme je pohodlnejšie. Uspokojíme sa s prežívaním, namiesto žitia a kresťanstvo berieme radšej ako súčasť kultúry - folklór. No druhá strana brehu, na ktorú nás tento Kráľ kráľov ležiaci v chudobných jaslach chce previesť, stojí zato. Je to breh, na ktorom síce oboma nohami stále stojíme na tomto svete, ale už nežijeme pre tento svet. Je to breh, kde je modlitba a dôvera v Boha prirodzenou súčasťou našej každodennej skúsenosti. Z toho potom plynie zvýšené EQ, teda schopnosť empatie, nezištnej lásky a pokoja - ako to osobitne môžeme prežívať pri polnočnej svätej omši s jej výnimočnou atmosférou. Ide o pokoj vnútorný, ktorý je z Boha a vylieva sa na všetkých, ktorí sú okolo nás. Takito môžeme byť, keď sa odhodláme prijať Ježiša do nášho srdca. Budeme deti Božie, ktoré sa nenarodili z krvi, ani z vôle tela, ale z Boha.

V každom z nás je preto hlboký zmysel, pre ktorý sme boli zrodení. Naše životy sú vzácne, ako hovorí Pán - draho ste boli kúpení. A krása vnútorného sveta každého človeka sediaceho v kostole a dýchajúceho vedľa nás, nech sme kdekoľvek, je nekonečná. Je v nás celé univerzum, celý vesmír Božej múdrosti, prítomnosti, no hlavne

Narodený nás mení

lásky. Táto, keď je zranená a túžime po nej, získavame ju neraz násilným spôsobom a ubližujeme svojmu okoliu.

Vezmime si akýkoľvek zločin voči inému človeku a takmer každý sa bude dať odvodiť od nejakej formy zranenej lásky. Sme jednoduchí - v podstate potrebujeme cítiť, že za niečo stojíme, že nás milujú. Aký lepši spôsob si mohol zvoliť Boh pre nás zranených ľudí, ako že sa narodil medzi nás ako jeden z nás. Ako inak a ako viac nám mohol dať vedieť, že mu stojíme za všetko, ako že nám poslal svojho Syna, ktorý hovorí, ako veľmi po nás Boh túži a že on sám a jediný je láska.

Tak sa cíťme pozvaní do tohto plánu Boha dať nám nový život - ak sa pre neho znovu narodíme slobodným rozhodnutím byť iný, byť lepši. Ak nám už dlhšie chýba zmysel života, tu ho nájdeme.

Ak máme pocit, že svet nám veľmi ubližuje, týmto spôsobom sa budeme môcť prestať báť. Nasledujme toho, ktorý sa v čase stal jedným z nás, Boh človekom, aby z nás, ľudí, urobil Božie deti. Poznám totiž takých, ktorí s Kristom a v Kristovi menia svoje životy a je to ťažké, to nepopieram. Chce to priznať si, že som dlhé roky žil slepý, že moje ego ovládalo väčšinu mojich rozhodnutí a chce to nové usporiadanie času na modlitbu a duchovno. No oplatí sa to. Títo ľudia sú na ceste veľkej zmeny a vnútri majú o to väčší pokoj, o čo menej tam majú seba. Kristus od nás nechce veľa, iba celý náš život. Ako by som mohol odmietnuť, alebo sa zdráhať, keď je to On, ktorý mi ho dal. Môj život nepatrí mne. Je dôležité si to uvedomiť. A keď sa toto všetko stále zdá ako rozprávka, alebo príliš veľká zmena, skúsme ju realizovať malými krokmi. Koľko minút denne venujem Bohu? Povedzme v Písme Svätom alebo myšlienkou popri bežných veciach dňa? Ak je to dnes nula, najbližší mesiac to môže byť minúta. Ak ma nahnevá stále ten istý človek dokola a znova, vložme do myšlienok na neho aj Boha. Kúsok. A veci sa pohnú, sľubujem!

Život je vo svojej podstate prostý. Naš charakter sa odvíja od našich vzťahov. Jeden z najdôležitejších je vzťah s Otcom. Naš nebeský Otec chce na nás byť pyšný. Stačí sa naučiť pracovať s jeho najväčším darom a žiť svoj život. Odchádzajme z omše a osobného stretnutia s Bohom v nás ako obnovení ľudia. Hlboko sa modlime, opakujme v duchu, čo hovorí kňaz a vnímajme obsah omše a nájdeme novú krásu v tom, čo sme možno odsudzovali ako nepodstatnú zložku našej spoločnosti. Zabudnime na krivolaký systém tam vonku - plný komplikácií a starostí a naberme odvahu zhodiť svoju starosť na Pána. Kiež sú pre nás tieto sviatky obdobím nového vnútorného zrodu. Požehnané sviatky všetkým!

Martin Trojan, správca farnosti

Október je mesiac úcty k starším

Za výdatnej pomoci MŠ vo Valaskej a 2 žiakov ZŠ J. Simana vo Valaskej, Alexejka Mageru a Vanesky Morovej, sme našim 21 jubilujúcim matičiarom mohli spríjemniť krásny narodeninový čas – spoločne sme sa stretli v priestoroch Výstavnej sály Obecného úradu vo Valaskej dňa 20. 10. 2022. Zároveň predseda MO MS Matúš Magera aj troch jubilujúcich ocenil z pozície celoslovenského člena výboru MS v Martine – menovite Evu Hankovú, Blaženu Pastírovú a Milenu Kúdelkovú. Práca každého jedného z nich je pre nás veľkým prínosom!

Na stretnutí bola prítomná aj riaditeľka OP MS v Brezne Kristína Magerová, starosta obce Peter Jenča, kultúrna referentka Barbora Morová, predsedníčka DV MS Anna Fischerová, organizačná vedúca spevokolu Alena Badinková, ako aj členovia výboru MO MS Valaská.

výbor MO MS Valaská

Čo rozprávali pamätníci

O VÝSTAVBE SÍDLISKA VALASKÁ

Hádam nič nezasiahlo do vývoja obce Valaská v povojnovej dobe tak, ako výstavba sídliska vo valaštianskom chotári. Obec sa nachádzala v centre rozvíjajúceho sa priemyslu. Výstavbou sídliska nastali také premeny, aké pôvodní obyvatelia (poľnohospodári a pastieri) v minulosti nepoznali. Čo predchádzalo výstavbe sídliska?

Rozširujúce sa závody, ako Strojáreň Piesok, Železiarne Podbrezová, Metalurgický závod Hronec a Mostáreň Brezno potrebovali ďalších robotníkov a odborníkov. V novej dobe boli väčšie nároky na bývanie, ako kedysi v šalandách, spoločných ubytovniach, či na privátoch. Zopakovala sa história z rokov 1904 – 1905, keď Valaštanom ukrojili z pôdy na Piesku pri výstavbe robotníckej Kolónie.

Pre výstavbu sídliska z rôznych alternatív nakoniec vzišlo ako najvhodnejšie katastrálne územie obce Valaská a to hony: Ostredky, Niže cesty, Do síhoti. U občanov Valaskej sa toto rozhodnutie stretlo s nepriazňou. Na poličkach

v spomínaných lokalitách, kde bola úrodná pôda, pestovali najmä zeleninu, kapustu, mak, konope, ľan. O vyvlastnení nechceli ani počuť, veď v tej dobe roľníci žili z toho, čo si dopestovali a dochovali. Protestovali, rebelovali, ohrozovali vymeriačov, v noci vytrhávali smerné kolíky. Písali aj sťažnosť na prezidenta. Slovenský plánovací úrad, MOKSS a MNV vo Valaskej tlmočili občanom, ktorí boli proti vykúpeniu pozemkov, že KNV bude vo veci odpredať pozemkov vyjednávať osobne s každým vlastníkom.

S projekčnými a prípravnými prácami k výstavbe sídliska sa začalo v roku 1950. V roku 1951 sa začalo s výstavbou ciest, kanalizácií a prvých dvoch budov – činžakov č. 1 a č. 2 na Hronskej ulici. Po začatí týchto prác rozostavali sa ďalšie budovy v počte 252 bytových jednotiek. Prvé byty pre robotníkov boli ukončené a odovzdané v druhej polovici roku 1952, v počte 36 bytových jednotiek.

Úvodný projekt uvažoval so sídliskom pre 3000 obyvateľov. Krajský

Posledné akcie ZO JDS v roku 2022

Plán práce a akcie, ktoré si naša ZO JDS schválila na výročnej schôdzi 31. 3. 2022 sa počas roka úspešne uskutočňovali, o ich priebehu sme pravidelne informovali aj vo valaštianskych novinách. Tento záver roka ukončíme ešte dvoma akciami. Predposlednú sme uskutočnili 23. 11. 2022 – posedenie s jubilantmi. Prítomných oslávencov bolo 18 a prišli ich pozdraviť svojím pekným programom deti z materskej školy. Posledné stretnutie seniorov sa uskutoční 15. decembra s posedením pri vianočnom stromčeku a kapustnici. Zároveň si pripomenieme 30. výročie založenia ZO JDS vo Valaskej. Takto ukončíme rok 2022. Do nového roku spoločne prajeme všetkým členom našej organizácie, ako aj všetkým občanom Valaskej príjemné vianočné sviatky a veľa zdravia a šťastia do nového roku 2023.

za ZO JDS Helena Tóthová

národný výbor v Banskej Bystrici v roku 1952 vydal a schválil výmer na zmenený zastavovací plán sídliska. V roku 1953 sa odovzdalo do užívania 108 bytových jednotiek a 4 obchodné bunky. V roku 1954 to bolo 108 a v roku 1955, 20 bytových jednotiek. Do roku 1962 bolo odovzdaných 803 bytov. Súbežne sa odovzdávali aj obchodné priestory a v roku 1959 tri slobodárne so 120 lôžkami. Okrem štátnej bytovej výstavby v 60. rokoch narastal aj záujem o individuálnu výstavbu rodinných domov. Pre mladé rodiny s deťmi sa riešila výstavba materskej školy, detských jasí a školy. V novej základnej ško-

le v Síhoti (na Školskej ulici) sa začalo vyučovať 1. septembra 1957, s počtom žiakov 362. V roku 1969 počet školopovinných žiakov vzrástol na 1250.

Do novovybudovaného sídliska sa sťahovali ľudia z celého Československa. Našli tu domov aj tí robotníci, čo sa podieľali na jeho výstavbe. Určitý počet bytov bol pridelený mladým rodinám z pôvodného valaštianskeho obyvateľstva, ktorých muži pracovali v spomínaných fabrikách. Nájomné byty, ktoré prináležali týmto podnikom, sa zamestnancom prideľovali na základe poradovníka.

Mária Luptáková

Pohľad na rozostavané sídlisko z cesty na Závoze

Spomienka

V prvú adventnú nedeľu, 27. 11. 2022 sme si pripomenuli nedožitú sté narodeniny vzácného občana Valaskej, organistu, dirigenta a skladateľa, p. Jozefa Tužinského. Adventnú omšu umocnil svojím vystúpením komorný súbor Neosolium a chrámový zbor Art Cantus pod vedením jeho syna, doc. Pavla Tužinského. Zazneli diela W. A. Mozarta, J. S. Bacha, Ch. Gounoda a iných. Pán J. Tužinský pochádzal z Novej Bane, kde sa narodil ako štvrté dieťa v chudobnej roľníckej rodine. Po ukončení meštianky a tzv.

„kurzu“ pracoval najprv na rodinnom gazdovstve, po vypuknutí 2. sv. vojny pôsobil v slovenskej armáde ako telegrafista. Keď vojna skončila, pracoval krátko v redakcii kresťanského časopisu v Bratislave, potom sa však vrátil do Novej Bane a pracoval v tamojšom roľníckom družstve. Kvôli reorganizácii prišiel čoskoro o miesto a v rámci vtedajšieho systému „umiestneniek“ ho poslali do ďalekého Stropkova, kde pôsobil ako referent na Okresnom úrade práce. V Stropkove si našiel manželku, s ktorou sa vzali v máji 1950. Stropkov v tom čase však nebol dobrým miestom pre p. Tužinského ani ako pre katolíka, ani ako pre Slováka a ani ako pre prišielca. V tom čase tam začínalo prenasledovanie každého druhu, politický, náboženský a národnostný útlak, a tak p. Tužinský bol nútený zo Stropkova odísť a podarilo sa mu nájsť si miesto organistu a súčasne byť zamestnaný na Lesnom úrade v Hronci, kde pôsobil od mája 1952. Hronec po stránke bohatosti cirkevného a kultúrneho života poskytol p. Tužinskému možnosť uplatniť sa, viedol dva spevácke zbory, pôsobil aj ako ochotník v miestnom ochotníckom divadle. Zakrátko sa stal aj členom Symfonického orchestra Švermových železniari Podbrezová - ako hráč na lesnom rohu. Tento orchester mu pravidelne na Veľkú noc a na Vianoce zapožičiaval muzikantov tak, aby v Hronci mohol byť na sviatky nielen spevácky zbor, ale aj orchester. Žiaľ, tvrdé päťdesiate roky poznačili aj ďalší život p. Tužinského. Z Lesného závodu v Hronci musel odísť kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu, ale pomerne rýchlo si našiel miesto v Podbrezovej, kde potom pracoval až do svojho odchodu do dôchodku. Železiarne mu poskytli aj podnikový byt vo Valaskej, kam sa presťahoval v októbri 1961.

Ako organista a dirigent pôsobil p. Tužinský v Hronci až do r. 1988. Za ten čas odznali na hrončianskom organe mnohé diela svetových majstrov, najmä J. S. Bacha, Steinbrunnera, Pikétyho, Tréglera, Bossiho, Mendelsohna, Wagnera a ďalších velikánov. Na konci uvedeného roka prestal p. Tužinský pôsobiť v Hronci a postupne začal organovať vo Valaskej. V našej obci Valaská však nepôsobil iba ako organista, viedol spevácky zbor, viedol dychovku a ako občan sa zapájal aj do ďalších aktivít.

Spolu s manželkou Margitou vychoval p. Tužinský tri deti. Napriek slabšiemu finančnému zázemiu rodiny sa podarilo všetkým trom deťom ukončiť vysokoškolské štúdiá, ovládajú cudzie jazyky a všetci hrajú aspoň na dvoch hudobných nástrojoch.

Pán Jozef Tužinský odišiel od nás do večnosti v roku 1997, je pochovaný na valaštianskom cintoríne a na jeho náhrobnom kameni je nápis v latinčine:

In Te Domine speravi, non confundar in eternum.

Preložený do slovenčiny znamená:

„V Teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky.“

Kto ste ho poznali, prosím, venujte mu modlitbu.

Jozef Tužinský, syn

Z kroniky našej obce

NARODILI SA

*Vitaj nám na svete, dieťaťko krásne,
tvoj príchod znamená radosť a jas.
Zo šťastia rodia sa najkrajšie básne,
ktoré ti napíše život a čas.*

*Vitaj nám v živote, dieťaťko krásne,
a snívaj v perinke svoj nežný sen,
nech hviezda života žiari ti jasne
a radosť naplní každý tvoj deň.*

V mesiaci november a do 15. decembra 2022 sa narodili:

Mathias Králik
Zoe Švantnerová
Adam Ferko

*Ak súdiť ťa chcú, nech súdia len,
tých čo neprajú pokoj duši boľavej.
Ak súdiť ťa chcú, nech vinia mňa,
To, čo potajme nosím v srdci, nespália,
čo život rozdelí, smrť spojí na veky.*

V mesiaci november a do 15. decembra nás navždy opustili:

Ladislav Kostka
Mária Šimková
Jozef Baraník
Božena Novotniaková
Michal Patráš
Eva Hrablayová
Ján Harendarčík
Jaroslava Babjaková
Václav Večeřa
Václav Wágner
Václava Kocúrová
Veronika Vološinová

Danka Králiková
matrikárka obce

SPOMIENKY

*Nečakane si odišla z nášho života,
my ostali sme sami,
no navždy budeš v srdciach tých,
čo Ťa milovali.
Už ti nepodáme ruku, nepovieme vinš,
len ticho k hrobu s kvetmi a sviečkou
môžeme prísť.*

Dňa 23. novembra uplynulo 18 rokov, čo nás
navždy opustila naša mama a stará mama

Anna Viera Zelenčíková.

S láskou a úctou spomínajú dcéry Marcela a Eva
s rodinami.

*S tichou spomienkou k hrobu chodíme,
pri plamienku sviečok na teba myslíme.*

Dňa 8. januára si pripomenieme 1. výročie
odchodu do večnosti našej mamy,
starej mamy

Veroniky Belasej.

S láskou spomínajú dcéry s rodinami, ostatná
rodina a známi. Ďakujeme všetkým,
ktorí spomínajú s nami.

*Slza v oku, v srdci žiaľ,
čo drahé nám bolo, osud vzal.
Odišli ste nám všetkým, ktorí sme vás radi mali.
Odišli ste bez toho, aby nám vaše ústa zbohom dali.
Len ten, kto niekoho navždy stratí, vie, čo je bolesť a žiaľ.*

Tá rana v srdci stále bolí a zabudnúť nedovolí.
So smútkom v srdci sme si dňa 23. novembra pripomenuli
23. výročie úmrtia drahého brata, strýka

LADISLAVA FIRČU,

dňa 28. januára si pripomenieme 7. výročie, kedy nás navždy opus-
tila naša drahá mama, babka

MARGITA FIRČOVÁ

a dňa 12. februára si pripomenieme 5. výročie, kedy nás navždy
opustil náš drahý otec a dedko

ŠTEFAN FIRČA.

S láskou a úctou spomínajú syn Jaroslav s rodinou a dcéra Blanka
s rodinou.

*Kto žil v srdciach tých,
ktorých opustil, ten nezomrel.*

Dňa 3. decembra uplynulo 12 rokov, čo nás
navždy opustil náš drahý príbuzný

Jozef Wodzík.

S láskou spomínajú vnučka, dcéra, manželka a
ostatná rodina.

*Sú ľudia, ktorí pre nás v živote znamenajú viac,
než tí ostatní. O to ťažšie je naučiť sa žiť bez nich.*

Dňa 2. 2. 2023 si pripomenieme 14. výročie, od-
kedy nás opustil manžel, starý otec, otec, švagor

František Kúr st.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku
s celou rodinou.

*Sú chvíle, ktoré prežívame,
sú okamihy, na ktoré tisíckrát spomínáme.
Márne ho naše oči všade hľadajú,
márne po líkach slzy stekajú.
Osud mu nedoprial s nami dlhšie žiť,
ale v našich srdciach bude ďalej žiť.*

Dňa 2. 2. 2023 si pripomenieme 16 rokov úmrtia
nášho otca, starého a prastarého otca

Františka Šantrocha.

Spomíname s láskou a úctou - dcéry Hana, Lidka,
vnuci Marián, Peter s Ingou.

*Ty sníš svoj tichý, večný sen
a nám už zostali spomienky len,
na všetko krásne, čo sme spolu prežili.
Ako radi by sme ten čas vrátili...*

Dňa 25. 11. 2022 sme si pripomenuli smutné
4. výročie úmrtia našej drahej manželky, mamy
a starej mamy

Vlasty Wágnerovej.

S láskou spomínajú manžel
a deti s rodinami.

POĎAKOVANIE

Dňa 28. októbra 2022 nás navždy opustil vo veku 70 rokov
naš milovaný manžel, otec a dedo

Peter Suchý.

Ďakujeme všetkým, ktorí ho prišli odprevadiť na poslednej ceste,
príbuzným a známym za prejavy sústrasti
a kvetinové dary.
Smútiaca rodina

Vážení členovia pohrebného podporného združenia Betliar!

Dňa 3. 11. 2022 sa konalo Mimoriadne zasadanie Správnej a Dozornej rady
pohrebného podporného združenia Betliar. Na tomto zasadnutí bolo pri-
jaté nasledovné stanovisko:

- členský poplatok na rok za člena je naďalej 23,-€.
- zvýšila sa pohrebná podpora v jednotlivých kategóriách takto:

Členovia, ktorí sú členovia:

- nad 15 rokov, dostanú pohrebnú podporu 520,-€
- sú členovia od 10 do 15 rokov, dostanú pohrebnú podporu 380,-€
- sú členovia od 5 do 10 rokov, dostanú pohrebnú podporu 270,-€
- sú členovia do 5 rokov, dostanú pohrebnú podporu 160,-€
- členovia do 1 roka nemajú na podporu nárok.

Táto informácia je potrebná pre členov, ale aj pre nečlenov. Podpora je
sociálnym opatrením združenia Betliar na preklenutie prvotných nákla-
dov na pohreb zomrelých. Ďakujeme za vaše členstvo v združení. Prajeme
pokoje Vianoce a zdravie, šťastie, lásky, pokoja a úspechov do roku 2023.

Výbor odbočky PPZ č. 93, Valaská.

ŽELANIE k Vianociam 2022 a k novému roku 2023

Žneme, čo sme siali.

Prijmíme s pokorou plody našej sejby.

PodĎakujeme za to dobré, čo sme zasiali a dostali späť,
nech nám to prinesie radosť, zdravie, šťastie,
pokoj v duši, mier.

Z plodov toho horšieho, čo sme zasievali, sa poučme....

Navzájom si želajme,
aby toho dobrého v nás, bolo viac.

Svojím dobrým chcením,
myšlienkami, slovami, skutkami,
zasievajme lásku, radosť, pokoj, šťastie, mier na ZEMI.
Veríme, že na našej planéte môže byť lepšie, krajšie, zdravšie.
Vytesníme zo svojich myslí negativizmus, obavy a strach.

Zlo, ktoré temné nedozreté duše
cielené šíria okolo nás.

Upokojme sa.
Vyčistíme svoju myseľ od negatívneho zla.

Myslíme pozitívne.
Konajme s láskou, odvážne a smelo, s rozvahou
a s vierou v srdci,

že naozaj môže byť lepšie, zdravšie, krajšie
na našej ťažko skúšanej ZEMI.

Závisí to od každého z nás, spolu to dokážeme!

Myšlienkami, slovami, skutkami,
zasievajme medzi národmi
lásku, radosť, šťastie, úctu, porozumenie.

Plody takejto sejby prinesú lepši, krajší svet
pre našich blízkych, blížnych, pre všetko živé.

Čo budeme dávať, znásobené sa k nám bude vracieť.

Čo budeme zasievať, budeme žať.

Myslíme na to, robme tak v nastávajúcom roku 2023,
aby sme mohli byť šťastní,

V tom nám, BOŽE láskavý, pomáhaj!

Za redakčnú radu Mária Pacerová

Pranostiky získané dlhodobým pozorovaním počasia a prírody

- Ak začne zima až s adventom, potrvá desať týždňov.
- Keď v advente je na stromoch inovať, bude veľa ovocia.
- V advente, keď vietor fúka a stromy sa nakláňajú k sebe, bude hojnosť ovocia.
- Mrazy, ktoré v decembri rýchlo opadnú, znamenajú miernu zimu
- Mierny december, mierna celá zima.
- Ak december leje, január potom zaveje.
- Blatnatý december, blatnatý celý rok.
- Na suchý december nasleduje suchý jar.
- V studenom decembri zem snehom prikrytá dáva budúceho roku hodne žita.
- Aké veľké sú cencúle v decembri, také dlhé budú rúry z kukurice
- Keď je december studený, je vždy s úrodným rokom spojený.
- Keď v decembri mrzne, sneží, úrodný rok za tým beží.
- Ak je studený a mrazivý december, bude aj celá zima tuhá.
- Keď zima dobre drží v decembri a v januári, bude pekný rok.
- Studený december, skorá jar.
- Mrazy, čo december zaseje, až január a február zožne.
- Zelené Vianoce - biela Veľká noc.
- Aká zima v decembri, také teplo v júni.
- Ak bol celý rok samá voda, blato - na Silvestra nenapadne zlato.
- Ak v januári sneží, alebo prší, bude zlá úroda.
- Ako na Nový rok, tak po celý rok.
- Aký január, taký jún.
- Beda tomu roku, v ktorom v januári tráva rastie.
- Biely január, zelený máj, plné pajty (stodoly) a staje, dobre je na gazdovskom dvore.
- Čo január zmeškal, február doháňa.
- Dážď, keď nesie január, neteší sa hospodár.
- Januárové dažde, siatinám nešťastie.
- Keď január nie je pod snehom, beda poliam, lúkam a vrchom.
- Keď je január studený a mrazivý, poľu a ľuďom je priaznivý.
- Keď je v januári mnoho snehu, býva marec suchý.
- Keď je v januári pekne, je pekné leto.
- Keď je v januári teplo, siahla bieda až na dno.
- Keď je začiatok a koniec januára pekný, bude úrodný rok.
- Keď sa rok so zimou a snehom počína, sľubuje dosť chleba, ale málo vína.
- Keď v mesiaci februári a januári mnoho snehu, býva marec suchý.
- Keď vlci a lišky v januári vyjú, to znamená tuhú zimu.
- Na počiatku roku, keď sú mokrie časy, od hnevu si vinár bude šklbať vlasy.
- Teplý január - polutuj bože!
- V januári sneh a blato, vo februári mnoho mrazov zato.
- V januári veľa dažďa, ale snehu málo, záhradám i poliam vždycky škodievalo.

Vážení čitatelia VH,
oznamujeme vám, že práve držíte v rukách posledné číslo
farebného vydania VH. V budúcom roku sa v rámci šetrenia
verejnými financiami opäť vrátíme k jeho čiernobielymu vydaniu.
Veríme, že aj napriek tomu ostanete našimi vernými čitateľmi.
Redakčná rada

Vymaľuj si!

